

VIÊN NGỘ THIỀN SƯ NGŨ LỤC

QUYỂN 6

THƯỢNG ĐƯỜNG 6

Vương Quý Phi thỉnh. Sư thượng đường, Tăng hỏi: Như trời khắp che luôn thấy mặt trời, mặt trăng chiếu sáng giống như đất vụn cổ khắp nâng núi sông bền chắc. Đang lúc như thế nhờ ân sức ai?

Sư nói: Một đóa hoa xuân trong ngàn bụi hoa.

Lại nói: Có thể nói là già quê đã biết sức Nghiêu Thuấn, ca dao ngày nay vui thăng bình.

Sư nói: Cũng cần biết ân này mới được.

Lại nói: Người nào chẳng chiêm ngưỡng?

Sư nói: Mau lễ ba lạy.

Sư bèn nói: Đột xuất khó biện. Chỉ chớp mắt, nhanh như điện chớp mà đưa ra giữ, nạp Tăng không chỗ kế ngộ, buông bỏ một tuyến đường, chuyển thấy sai lầm, chẳng rơi vào thêm bậc, chỉ là lời nói đầu môi, đến chỗ đó thì như thế nào, xe chẳng đẩy ngang, chôn chẳng cong dứt. Ngàn hoa hiện tướng, vụn cổ một mùa xuân. Nơi nơi hiển kỳ đặc, các nơi rõ ràng thù thắng. Chớ phải là đầu năm mới Phật pháp chẳng. Quả thật đẩy cho người khác không được, phải là hương thượng đưa ra giữ chẳng? Quả thật nghị luận nó chẳng ra, chớ phải là ứng cơ cảnh tạm thời so với lúc này chẳng. Chưa khỏi lời thôi dài dòng. Có phải là một nét xóa hết vách đứng ngàn nhận chẳng? Cần phải nhìn không mà nói. Gọi đó là pháp tùy pháp hành, pháp tràng tùy chỗ mà kiến lập, gặp người kỳ lạ thì nêu ra, gặp cơ kỳ lạ thì đưa ra giữ, vả lại một người chiếu sáng thì vụn kiếp mở mang. Chín hữu đều kính ngưỡng oai quang, một lời nói một câu chỉ bày cơ cảnh. Một nổi một chìm một xô, một đẩy đều là từ sự đại giải thoát phả ra. Thử nói rất ráo rương vào cái gì liền được kỳ đặc ấy. Nếu biết có đi thì chẳng nhờ hình ngôn (lời nói và hình chất). Nếu chưa như thế thì lộ tin tức đi. Tịnh trí trang nghiêm nhóm công đức, chúc cho đỉnh núi từng vụn năm. Lại có tụng rằng:

*Đại đạo hư huyền thiên địa tiên
Côn trùng thảo mộc tất đào diên
Thần công dĩ cực tam thiên giới
Duệ toán nhưng qua ức vạn niên.
(Đại đạo hư huyền trời đất trước,
Côn trùng cây cỏ đều ung đúc,
Thần công đã rớt ba ngàn cõi,
Sáng suốt vẫn qua ức vạn năm.)*

Các Đạo hữu xuống tóc cho Lý Đạo Sơn. Sư thượng đường nói rằng: Có con mắt trí tuệ (đánh môn chánh nhãn kim cương) mới biện Đại cơ, gã giết người chẳng nháy mắt, lập tức thành Phật mới sáng đại dụng, cho dù như thế cũng chỉ là nơi ử ta chúng dựng pháp tràng lập thú hương Tông chỉ. Vả lại, có việc hương thượng không. Nếu biết có thì hãy hương thượng đi. Giả sử hết cả càn khôn đại địa cỏ cây tòng lâm mỗi mỗi đều hiện trăm ngàn ức thân Thích-ca, một nắm cũng không tiêu. Đến như dùng biện luận trôi chảy, căn cơ như núi hiểm, hết cả bốn Thánh sáu phạm, một lúc bằng phẳng sáng sủa, để được tương lai, một cái xô chẳng tiêu. Lại nói: Cứ vào cái gì lại như thế. Đó gọi là Đại nhân có Đại kiến, Đại trí được Đại dụng, hương vào hang vô minh mà phả ra vô lượng tia sáng báu, hương vào cảnh giới chúng sinh mà làm việc không thể nghĩ bàn. Giống như Đôn Hà vừa mới nêu ra liền biết cứu cánh, lại chẳng liên can đến đầu môi liền chẳng rơi vào lời giảng mới giống hơn người khác một cái đầu cao. Lại là hiểu biết nhiều. Chỉ như khi chưa cắt cỏ thì ở chỗ nào? Người quá lượng có việc quá lượng chỉ như đương cơ một câu như thế làm sao nói, mấy tiếng khánh là ngoài thị phi, có một nhân nhân trong trời đất. Lại có tụng rằng: Đôn Hà cắt cỏ thiêu Phật gỗ, cung khiến bỏ duyên thối lông tơ, làm kinh sợ địch thủ hơn sư tử thật một lưỡi câu móc được mười hai con ba ba.

Tri Tĩnh Thái Úy thỉnh. Sư thượng đường nói: Một câu rõ ràng hiển sáng, khắp cõi đã dứt khống chế, chẳng từ trong tâm tử của chư Phật tuôn ra, cũng chẳng phải lúc càn khôn chưa lập. Chỉ như nay lẫm liệt hiểm nguy lẳng trong dứt chiếu. Nếu là đủ mắt siêu phương có cơ cách ngoại, chưa bày câu văn về trước, đã khám phá rất nhiều và kip bày ngôn cú, lập hình cơ cảnh hỏi đáp làm kia đây, dù cho ngàn lớp trăm vòng, trăm vòng ngàn lớp, và cơ trung, hạ, đồng thời thấu nhập ở trong đó. Còn có ngay chỗ mà chứng minh thẳng giải thoát chăng? Thử nêu ra cái tin tức ấy xem. Như trước Phật Oai Âm Vương tươi sáng. Thẳng đến như nay sạch lầu lầu. Lại có tụng rằng:

*Pháp giới quảng bao hàm
Khai số Ưu-bát-đàm
Phổ huân Bát-nhã lực
Vạn thiện tự trang nghiêm.
(Pháp giới rộng bao hàm,
Mở bày Ưu-bát-đàm,
Khắp huân sức Bát-nhã,
Vạn thiện tự trang nghiêm.)*

Nơi đại nội quý phi thỉnh Sư thượng đường nói: Một câu nói ra trên đỉnh môn ngàn Thánh, một điệu cơ phát ra ở vô tận kho báu. Chỗ không nương cậy đập dứt mảnh khóc. Chẳng sắc chẳng tâm chẳng như chẳng khác, hết cả hư không cùng khắp pháp giới đều lo là cái Đại giải thoát môn. Các ông ở trong chỗ mênh mông đất mà ra vào. Lại biết lạnh sờn sốc chẳng nếu ở dưới chân một niệm chẳng sinh thì toàn thể hiển bày, thì sạch lâu lâu tươi sáng. Cần đi thì đi cần trụ thì trụ, cần dùng liền dùng, cần nghỉ liền nghỉ. Chẳng chỉ đầu thứ hai, chẳng rơi vào kiến thứ hai. Đến chỗ ấy thì nêu kim nói cổ, ngưng nhiên tịch chiếu. Nếu đi thì thấu suốt sinh tử là việc rất nhàn. Có thể dùng vô lậu căn lực mà lập pháp tràng dựng Tông chỉ. Áo trùm tất cả quần linh hết cả đời vị lai vô cùng tận. Chính lúc ấy thì nói nhờ ân lực ai. Có hiểu rõ chẳng? Đầu núi năm uẩn Phật vô tướng, phóng quang động đất khắp châu sa. Tụng rằng:

*Nhất tâm vô trụ trước
Biến giới pháp vương gia
Sùng thành vô lậu phước
Doan tọa bảo liên hoa.
(Một tâm không dính mắc,
Khắp pháp giới vương gia
Kính thành phước vô lậu,
Ngồi nghiêm hoa sen báu.)*

Cư sĩ Thản Nhiên cúng dường trai Tăng Sa-di Cống. Sư thượng đường, Tăng hỏi khi Đạt-ma chưa truyền ấn tâm, Thích-ca chưa cỡi hạt châu trên búi tóc. Có người nếu hỏi ý của Tổ sư từ phương Tây đến, có ý của Tổ sư từ phương Tây đến chẳng?

Sư nói: Sư tử đá trước sân.

Lại nói: Nếu thế thì trải kiếp Thản nhiên không sắc khác, gọi là tâm ấn sớm hư ngôn.

Sư nói một điểm cùng vào chẳng được.

Lại nói: Khổ nổi cổ kim cũng không rơi, luôn rõ ràng ở trước mắt.

Sư nói: Ông thử nêu trước mắt xem.

Lại nói: Một điểm cũng không lừa mắt Hòa thượng được.

Sư nói: Khổ nổi đại chúng thế nào.

Sư nói: Cát bước vượt Đông Thắng thân, lui thân vào Tây-cù-da. Quay đầu nhìn Bắc-uất-đơn, nắm tay chạm Nam Diêm-phù. Hãy nhìn trong đất Tịnh, là Phật tự tâm dùng Chánh nhãn xem lại, giống như là Ma-chỉ khúc mặt, phải biết bốn góc trên dưới vô biên hương thủy hải, bất khả thuyết phù tràng vương sát, nghiền nát thành vi trần, trong mỗi vi trần hiện vô biên thân, nói vô lượng pháp. Cũng chỉ là thuận cơ ứng giáo. Xem khổng hung trước khế (cổ rồng gái chốt), hướng gì đưa kèm búa hương thượng dùng lò rèn tác gia liền là khắp cõi Đức Sơn có gậy mà không chỗ hạ thủ, khắp cõi Lâm Tế có hét mà không chỗ mở miệng. Khắp cõi Kim sắc Đầu-đà (Ca-diếp) có định lực mà không chỗ dụng thân. Chính lúc ấy bỗng nhiên có cái thừa đương được, thú hưởng được, hành lý được lại nói gì chỗ trước cư. Sơn Tăng có cái chỗ chấp dính định đợi nói ra, lại sợ thành lộ bố (lộ bày?), định chẳng nói lại sợ cô phụ đương cơ. Nói cùng chẳng nói hãy nêu ra, cuối cùng một câu nói ra mà hiểu đi. Dưới tòng cao sáng trong cửa, điện ngọc lầu châu chưa là đối. Che đắp mộng đầu vạn việc hết. Lúc này Sơn Tăng đều chẳng hiểu. Lại hiểu rõ chẳng? Thiên thai hoa đánh (đánh hoa) đẹp, Nam Nhạc thạch kiều cao (cây đá). Đêm qua ma bàn sinh tám sừng, sợ đem lộ trụ cười hy hy. Dẫn được trước cửa sư tử đá, nghiêng duyên la bích lên Thiên thai.

Sư từ bỏ chức vụ trụ trì thượng đường nói: Kiến lập ngôi nhà lớn chẳng phải một cây mà được, cứu sông lớn chẳng phải sức một người, huống là khoảng không tuyệt dấu vết, đại đạo thể rộng lớn. Hiểu rõ là do người, chấm dứt là ở mình. Hoặc ra làm quan hoặc ở ẩn, hoặc nói, hoặc im, hang cọt cung ma, cõi uế cõi Tịnh, núi rừng thành thị trong bụi gai góc, cho dù mỗi hành vi có cơ xuất thân, nơi nơi có cái thấy vượt tình, không thể chẳng thể, nắm định Phật tổ chẳng thể dìm, buông bỏ cùng sống cùng chết. Thử nghĩ: Buông bỏ là người tốt hay giữ vững là người tốt. Có hiểu rõ chẳng? Khoát áo tươi đứng nghiêng ngoài ngàn núi, dẫn nước thiêu sơ trước năm lão. Uyển thân đem ép tưng tâm niên. Lưỡi chìm trần lao ở lâu trong thế gian, nương lá bùa làm gậy hộ thân, gượng điu bệnh suy yếu tạm về núi.

Sư trụ ở Kim sơn, Long du ngữ lục. Sư ở Cao Bư Càn Minh nhận

sắc vua, cầm sắc dạy chúng rằng: Thấy chăng? Khi đưa ra chiếu sáng mười ngày, chỗ nêu ngàn cỏi rạn vỡ. Cửu trùng từ trời gặng xuống, trong tay Tể phụ đích thân giao phó. Lại chẳng dám che phủ. Thỉnh Tăng Chánh nhất vì nói. Kế sư cầm sớ nói rằng: Bảo Sát đầu sợi lông ngoài thành oai quyền. Có cuốn có mở có chiếu có dụng, chữ chữ châu hồi ngọc chuyển, mỗi mỗi gió thổi cỏ rạp. Tuy câu văn lại xin làm mới lại đề đưa ra.

Sư chỉ pháp tòa nói rằng: Cây gậy đem theo mình gặp trường thì múa giỡn, Tu-di Đấng Vương chỉ nay thấy, trước mắt càng chẳng cần đánh lễ. Có tin được kịp chăng? Ngàn Thánh không truyền bí quyết vì diệu, đỉnh núi cao Diệu phong có người đi.

Sư thượng đường nói: Chánh lệnh ban hành mười phương đồng ứng, hiến hoa mượn nước toàn nhờ người ngoài. Lại có người cùng chứng minh chăng?

Tăng hỏi: Hát xong ngự lâu một khúc, lên cao đỉnh núi phù ngọc, chưa qua sông Dương Tử, như thế nào mà nói được câu tiếp tay.

Sư nói: Gió không thổi thì cây chẳng động.

Lại nói: Chỉ cái đó đâu khác đỉnh Diệu phong.

Sư nói: Cơ phong bén nhạy.

Lại nói: Bồng như Đức Vân Tỳ-kheo ra nói, Hòa thượng như thế nào mà chuyển thân.

Sư nói: Cũng sờ mó không được.

Lại nói: Khổ nổi nơi nơi không trở lại, khắp chốn chẳng nương cơ.

Sư nói: Bảy ngày sao từng được thấy lại.

Lại nói: Giả sử thân thấy chỉ là tiên núi.

Sư nói: Lời khổ khuất rất khó nói.

Hỏi: Học nhân khổ cũng thông tin tức, chỉ sợ sông Dương tử nước chảy ngược.

Sư nói: Ba mươi gậy lại đợi lúc khác.

Sư nói: Đại đạo không quay mặt, chân cơ có cuốn mở nắm đất đai như thợ gốm vắn cả đại thiên vào đầu kim, cũng chưa là trong hoàn vũ chánh lệnh, ngoài thành toàn oai. Do đó vạn quốc chiêm ngưỡng đồng hưởng về thái bình, Linh quang một đạo cùng chiếu Hoàng gia, lập lại Phật tổ Đạo tràng, đuổi theo khắp trời Bảo sở. Chánh lệnh toàn đề, chủ khách đồng dụng. Sơn Tăng ngày nay được kính lễ vì một người được Thánh chiếu, được giúp bởi một Tể phụ oai quyền. Cùng dựng pháp tràng, cùng lập tông chỉ. Tâm sông Dương tử nổi sóng tung trời mây tụ,

tan trên đỉnh núi Diệu phong. Nơi ấy để ý chánh lệnh toàn hiện. Nếu cái ấy được sử dụng, cùng giết chết, cùng cứu sống. Cùng thấy, cùng nghe, cùng nói, cùng diễn ra. Không có duyên nào khác cũng không thấy khác. Nói gì chín mười sáu thứ, hai mươi lăm hữu chính phải đương đầu biện lấy, một lúc nêu ở. Lại như ngày nay đúng tiết một câu như thế làm sao nói vượt qua kim cổ, vạn năm kính chúc trời Thánh minh.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Xa từ cửa khuyết đã tới Nam từ, chẳng dính đường đi, thỉnh Sư chỉ bày.

Sư nói: Đến đây đã sáu ngày.

Hỏi: Trúc đây chẳng ngại nước chảy qua, núi cao đâu ngăn mây trắng bay.

Sư nói: Cũng dính môi mép.

Hỏi: Chẳng dính môi mép thỉnh.

Sư nói: Chỗ cao cao có dư.

Lại nói: Nhà nạp Tăng vào rừng chẳng động cỏ, vào nước chẳng động sóng, lấy gì làm chứng.

Sư nói: Cũng còn so xét chút ít.

Lại nói: Chỉ cho Lão Hồ biết không cho Lão Hồ hiểu.

Sư nói: Lại chớ lừa dối. Sư bèn nói: Ba mươi năm trước từng đến đây, như nay lâu các ngọc so le, Thiện Tài chỗ tham chân tin tức, ai biết Đức Vân chày nhàn xưa. Lại có người biết được chẳng. Khi chưa qua qua châu có một câu, đã nói cùng các người xong. Nếu lấy Tâm suy nghĩ, nếu lấy ý biết, hoặc lấy mắt thấy hoặc dùng tai nghe thì mất giao thiệp. Thẳng được bảy Phật về trước, trước Phật Oai Âm Vương nói được cũng là thoại hội. Nếu hiểu rõ được, lại chẳng dùng như thế là sau. Liền thỉnh Đơn Hà riêng bước. Nếu chưa được thế thì chẳng khỏi lạc vào nghĩa môn thứ hai. Giang tâm một ngọn lâu đài chiếu nhau, mặt nước hai tháp, vàng đá giao sáng, thật Thánh đế phước điền, là Thiên lâm Thuyết sát, là Lâm cung, là chùa Phật, là Tịnh độ là cõi uế, kiến lập pháp tràng gánh vác đạo tổ. Nếu không phải là Kim thượng Hoàng đế duệ Thánh văn minh tin sâu đạo này thì sao có thể giáng xuống chiếu thư, lại ở Bảo phường lấy làm đất phước. Như nay do đó cùng các người hưởng vào Đạo tràng xưa này mà đều được thấy nhau. Đã đến chỗ ấy cần phải niệm đức tu đức biết ân báo ân. Nếu cũng như đây thì Phật pháp phó chúc còn đủ. Chính lúc ấy thì một câu như thế làm sao nói. Núi bạc vách sắt không dung hợp nhau, gió thổi cọ rập được tự do.

Lễ khai đường, Phán Phủ Diên Khang Độ đưa sớ cho Sư. Sư nhận xong nói rằng: Dứt hết hiện thành công án, tiếng vàng ném đất, phát

sáng cổ sát gia phong, ánh sáng rực trời. Rút từ Đại thu bút, hiển bày tối thượng thừa. Đang muốn vang khắp bốn biển. Liền thỉnh Tăng chánh tuyên bố.

Sư chỉ pháp tòa nói: Tu-di Đấng Vương Như Lai thấy ở tòa này phóng ánh sáng lớn, nói pháp xong, có nghe chẳng. Nếu chưa nghe, thì ông ở trong lò mà không tránh lửa, lại phải dẹp bỏ chuyển lên đầu cửa. Sư bèn xuống tòa niêm hương nói: Một nén hương này kính vì Kim thượng Hoàng đế, chúc nghiêm Thánh thọ. Phục nguyện: Văn minh đồng hai sáng, sáng suốt bằng càn khôn, đoạt thiếu khang phục lại công vua Vũ, thành tuyên quang hừng nghiệp Thánh thất vạn bang về với Thánh hóa, tám biểu dẹp can qua - Một nén hương này kính vì Phán phủ An Võ Diên Khang, Thông Phán Học sĩ và các văn võ quan liêu trong quận.

Phục nguyện: Vị Thạnh Bàn Thạch, công giúp Duy Thành. Ở phương diện thì Lỗ - Vệ - Tấn - Tề, Thiệp Nham Lang thì Cao Quỳnh Tắc.

Một nén hương này, Phật nhãn nhìn cũng chẳng thấy. Giang Hoài mười năm chịu hết đắng cay khổ nhọc. Một sớm bạch vân phá thùng sơn đen, sáu nơi thêm lãnh Đại sát. Bảy lần dâng lên hương này, kính vì núi Ngũ tổ ở Trác châu, Chân Tuệ thiền viện Diển Thiền sư đời thứ mười hai, để đáp ơn pháp nhũ. Bèn vén y xuống tòa.

Tiêu Sơn Hòa thượng bạch chùy nói: Chúng kiệt xuất quán Đệ nhất nghĩa.

Sư bèn nói: Vừa rồi chưa lên tòa này, Đệ nhất nghĩa đã tự hiện thành. Như này dưới chùy phân sơ biết cái khác là nghĩa thứ mấy. Lại có ai nhờ thành một khối mà hiểu xem được chẳng? Hãy bước ra đối chúng nói xem.

Tăng hỏi: Mắt thấy Vân Hán Đức Vân chẳng xuống núi Diệu cao, Chí hóa khó trốn, Kim sơn lại thông một đường đi, Báo Ân một câu thỉnh Hòa thượng nói.

Sư nói: Vạn năm mãi chúc vua Thánh minh.

Lại nói: Có thể nói sức vua to hơn gò núi, ân vua rộng như vũ trụ.

Sư nói: Càng khiến tâm như sắt.

Lại nói: Cảnh vàng tươi mãi ngàn năm đẹp, lá ngọc luôn thơm vạn cổ xuân.

Sư nói: Lại được Xà-lê cùng chứng minh.

Lại nói: Ngày xưa Bùi tướng công vào chùa, Thạch Sương mượn

hốt rủ lòng từ, ngày nay đích thân đến, chưa biết thấy nhau thế nào.

Sư nói: Chỉ cái thấy thành công án.

Lại nói: Khí lành từ trên trời xuống, mây lành vốn từ mặt trời lại.

Sư nói: Mở mắt ra.

Lại nói: Chỉ như Hòa thượng sáu chỗ khai đường vì người nói pháp, lại có người chịu chằng?

Sư nói: Một lúc chằng chịu.

Hỏi: Vì sao chằng chịu.

Sư nói: Chỉ chấp nhận.

Sư bèn nói: Đại đạo dứt bên trong, thật đến cho hết nói năng. Chư Phật không thể đưa ra, Tổ sư chẳng thể truyền. Vượt khỏi âm thanh sắc tướng, dứt hết rào ngăn, trùm khắp trời đất không trước sau. Há chỉ ngay nơi gậy拄 chững, ngay tiếng hét thừa đương. Dù cho ngàn mắt mở nhanh, chưa khỏi nương nhờ cây cỏ. Đến chỗ ấy phải là kim đâm không vào, gió thổi không ngã. Cắt đứt chức vụ quan trọng chẳng thông làm Thánh mới được. Thế nên trên hội Linh sơn tên đồ tể Quảng Ngạch buông dao nói: Ta là một trong số của ngàn Phật. Đại lực Ma vương trong hội Đại tập nói rằng: Đợi tất cả chúng sinh đều thành Phật hết, sau mới phát tâm Bồ-đề. Há chằng phải là voi giẫm đạp, sư tử rống. Thắng địch khinh người nuôi lớn ý khí tượng phu, mới có thể thừa đương gánh vác. Do đó nói: Giết người không góm tay đứng trên đất thành Phật. Đứng trên đất thành Phật, giết người không góm tay, trả lại quá lượng người khác, nắm giữ quá lượng trí. Chính lúc ấy hưởng vào cảnh giới quá lượng mà nói như thế, có biết chằng. Kính chúc Thánh quân vô lượng thọ, biển lặng sông yên vui thái bình.

Sư thượng đường nói: Nay đại chúng, trên cục thịt đỏ, mọi người là gia phong cổ Phật, khắp nơi Tỳ-lô đánh môn là lỗ mũi Cúc Tổ sư. Nắm một cơ thì ngàn cơ vạn cơ đều thông suốt, dùng một câu thì ngàn câu vạn câu lưu thông. Chẳng nhờ người khác, hoàn toàn làm rõ ràng cái dụng mình. Nếu mọi người ai cũng phản chiếu như thế thì từ xưa đến nay, ngưng nhiên tịch chiếu. Một thứ ánh sáng không trong không ngoài, chẳng sắc chẳng tâm, đem gậy đánh người khác chẳng được, đem miệng hét người khác chẳng được, dù cho sạch lâu lâu sáng rực rỡ, cái ấy là vô sinh pháp nhãn, là Bất thối chuyển luân. Dứt hết hai đầu về nhà ngồi yên ổn. Chính lúc ấy chẳng cần tìm chỗ khác, chỉ ngay đây là Tây phương.

Công chúa Đại Trường nước Tần, Lỗ dâng hương thỉnh Sư lên

tòa. Sư niệm hương rằng: Một nén hương này kính vì Công chúa đại Trường nước Tần Lỗ hôm nay thiết lễ chúc nghiêm Kim thượng Hoàng đế: Thánh thọ vô cương.

Sư bèn nói: Trời cao vô cùng, vô cùng có tôn, đất dày vô hạn, vô hạn có chủ. Gương vạn tượng phương thốn, ôm cả lục hợp vào lòng, phát đại cơ hiển đại dụng. Thế nên Phật Tổ này hoặc niệm hoa, hoặc diện bích, hoặc dùng gậy đánh, hoặc dùng tiếng hét to, hoặc lý luận dọc ngang, hoặc vắng lặng không lời, xoay vần qua lại chỉ nói cái này tông chỉ vô vi. Do đó trên thân phận con người, mỗi mỗi là vách đứng ngàn nhận, không một mảy may dời đổi. Há chẳng thấy đạo. Ví như sức vua chẳng bỏ sót một người dân nào, chẳng nói không biết mà không bao dung, không nói biết mà hàm dưỡng. Đến chỗ ấy mở giáo hóa vô vi, thực hành giáo hóa vô ngôn, đều đội trời đạp đất, uống nước suối quý mạch đất, đang lúc đó có hiểu rõ chẳng? Một bông hoa quý có hương thơm báu thơm từ trời xuống, Kim Luân vương ước vạn năm này.

Tiền Nhị học sĩ tỉnh, Sư thượng đường nói: Thấu cửa sinh tử phát ra vô kiến, thoát cơ Phật tổ siêu cách nên suy lường. Phải là bậc Lợi căn thượng trí một nghe ngàn ngộ, ngay đây mà thừa đương mới được. Buông tay bên kia xong, việc không còn. Do đó nói: Bao lần sống bao lần chết. Đạt được xa xôi không định dừng, tự do đốn ngộ liễu vô sinh, đối các vinh nhục đâu có vui buồn. Các người có biết vô sinh chẳng? Kiếp lửa rỗng không mảy lông không còn, núi xanh như cũ trong mây trắng.

Sư thượng đường nói: Bao trùm trời đất, ở một mình gặp hần, từ xưa đến nay toàn bày chánh thể, pháp không tướng lạ, chẳng rơi vào sinh diệt, thời không duyên lạ chẳng dính xuân thu. Cho nên nói: Ly châu chỉ sáng ở biển xanh, ngời bờ Niết-bàn, treo vàng trắng sáng trên trời xanh. Như thế thì người người dưới gót chân sáng vọt lên xưa nay hoàn toàn khác hần, dứt hết thấy biết, sáu chỗ xảy ra không đi được, ba cõi nắm lấy không được. Chỉ rõ ràng thẳng dứt thừa đương, lại thấy thấu suốt rõ ràng, đang lúc đó thì làm sao. Trên trời có sao đều châu hướng Bắc, nhân gian không có sông nào chẳng chảy về hướng Đông.

Sư thượng đường nói: Pháp thân vô tướng ứng cơ mà hiện hình, Pháp nhãn không tỳ vết, tùy vật mà chiếu soi, chỗ an bày chẳng được là Thiên chân Phật, chỗ thọ dụng chẳng kịp là cơ hướng thượng. Nếu hay trên dứt kính vin, dưới dứt cung thân, lỗ mũi rờ đụng gia phong, đầu lâu thường ngàn thế giới thì một là vô lượng, vô lượng là một, trong nhỏ hiện lớn, trong lớn hiện nhỏ, thì cái gì là sinh tử tới lui đất, nước, lửa, gió

thanh, hương, vị, xúc đều là nhân thể chân thật. Lại có ai hưởng vào đó mà thừa đương được chăng? Biết lấy ma-ni vô giá châu, đương lai thọ dụng không cùng cực.

Huỳnh Vạn Sứ thỉnh, Sư thượng đường nói: Nay đại chúng! Một câu cắt đứt dòng vách sắt núi bạc. Chớ khế hợp vạn duyên đều thấu suốt, chiếu thấu chiếu trời dứt lồng lưới, sáng tỏ không che dấu, lâu lâu chẳng chiếu dụng. Ba đời chư Phật ra đời chỉ một việc này. Lịch Đại Tổ sư truyền trì cũng một tâm này. Do đó Bát-nhã như đồng lửa lớn, Bát-nhã như kho vô tận, Bát-nhã như thuyền lên đê ở trên biển, Bát-nhã như đèn sáng ban đêm. Nếu hưởng hạ rõ ràng đưa ra nắm giữ thì gõ giường, dựng phất tử trợn mắt nhường mây hoặc nói hoặc im, nói có nói không. Nếu hưởng thượng đưa ra dẫn dụ như đập đá lửa, như ánh điện chớp, có lúc thì đánh gậy có lúc thì hét to, có lúc thì tiễn phong chống nhau, có lúc thì Phật nhãn nhìn không thấy. Tuy nhiên như thế cũng có hưởng thượng hưởng hạ. Bỗng gặp người trong ấy liền mất nhiều thứ việc, chỉ là thấy thành. Cho nên nói: Núi là núi, nước là nước, trời là trời, đất là đất chẳng dời đổi một mảy may. Chính lúc ấy lại hiểu rõ chẳng. Vạn nước có nói về giáo hóa vua, dứt hết chiến tranh vui thái bình.

Trịnh Long Học thỉnh, Sư thượng đường nói: Gặp nhau chẳng nêu ra, khởi ý lại biết có. Lại nói: Ý này làm sao nêu biết có cái gì? Nếu luận Phật luận Tổ, luận huyền luận diệu, luận cơ luận cảnh, luận gây luận hét, tất cả là việc trên ngọn đơm để trên đầu được chăng? Nếu để được thì hết cả mười phương thế giới hương hải thủy, hưởng trên một đầu lông mà thấy được. Vật vật đầu xưa không biến đổi, nếu hưởng một đầu lông mà lầm lẫn. Nếu dụng được đại triệt ngộ cũng mất can thiệp. Chỉ như có can thiệp một câu như thế thì ông làm sao nói. Lú lo đầu lưỡi ba ngàn dặm, nhật nguyệt trong hồ tự rõ ràng.

Lữ Tả Thừa thỉnh, Sư thượng đường nói: Một câu nói toàn khuôn phép, nên rút ấn Tỳ-lô, một thứ cơ cắt đứt các dòng, thấu qua cửa Tổ sư, nếu là người sáng mắt, đã thấu qua ba ngàn dặm. Nếu hoặc còn lưu lại thấy nghe thì cũng còn vướng mắc vào da thịt, chưa khởi hưởng vào Nghĩa môn thứ hai nói lại mà hiểu. Do đó nói: Biết huyền tức lia chẳng làm phương tiện, lia huyền tức giác, cũng không lần lượt thứ lớp. Thích-ca lão tử ba đời chư Phật, tâm tủy một lúc hiện nhanh liền thừa đương như thế. Toàn tâm tức Phật, toàn Phật tức tâm, tâm Phật chẳng hai thì nghi cái gì. Đang lúc ấy thì làm sao nói. Ngàn xưa vạn xưa tối dày đặc. Lấp kín sông ngòi không người hiểu.

Sư thượng đường nói: Linh sơn nói trắng nói mật khó dấu Tào Khê chỉ mặt trắng. Tâm chân không thể lường xô ngã cột phước trước cửa, đã rơi vào đầu thứ hai. Ngồi xỏm dưới thêm kim cương, đi trong ngọn lửa thần qui, cũng rơi vào đầu thứ ba. Chỉ như chưa có Phật tổ về trước, lại có thời tiết như thế không? Đến chỗ đó không kể là không biết, chỉ là người tài giỏi. Có rõ ràng không? Sóng lớn dậy ngàn tầm, sóng lắng không lia nước.

Cảnh Tả Thừa thỉnh, Sư thượng đường nói: Vô Phật thế giới là Bát-nhã Quang, trăm ngàn Thánh hiền là Bát-nhã Dụng, kim cương chánh thể là Bát-nhã Căn, đập phá thành ma là Bát-nhã Lực. Có như thế là oai thần tự tại, được như thế là giải thoát tri kiến, dụng một mảy may thì ngàn dặm vạn dặm đều sáng rõ. Nắm giữ một mảy may vô biên thế giới không biến đổi, toàn thể thừa đương như như bất động. Do đó Phật Tổ này đưa ra việc này, khiến tất cả người đều ngay gót chân mà rộng sáng chánh kiến, được ánh sáng ấy, hiển dụng ấy, chứng căn ấy, được lực ấy. Chính ngay lúc đó thì như thế nào. Trên trời có sao đều châu Bắc đẩu, cõi người không sông nào chẳng về biển Đông.

Trần Đại Phu thỉnh, Sư thượng đường nói: Câu có câu không trước không hai đầu, như dây leo nương cây kết thành một khối, cây ngã thì dây leo khô héo. Nhẫn giỏi Hàn lư ha ha cười lớn. Sư tử lông vàng nếu là mất sắt con người đồng. Rõ ràng nhìn thấu suốt có thể cắt đứt việc quan trọng, chẳng thông phạm Thánh cuối cùng không đến làm trong lời nói của người khác. Trên hang ổ cơ cảnh nhận lấy lưới lông. Do đó nói: Nói không mở việc, nói chẳng đầu cơ. Nương lời thì chết, dính mắc vào câu thì mê. Chẳng rơi vào ngôn ngữ, chẳng lập cơ quan. Trái khắp lưới trời đánh sóng cá, thả câu muôn dặm, thiên lý mã trú ngàn dặm, cũng phải trả lại bậc Đại đạt mới được. Do đó chỗ Triệu Châu khám phá làm phương tiện, chỗ Huyền Sa xét nghiệm tác gia sai lầm. Tuyết Phong côn cầu, Vân Phong nhìn gương. Mục Châu thấy thành, một ngón tay của câu-chi như sắt sống đúc nên, thông trên thấu dưới, chỉ cần người biết bốn phận, bỗng hoặc đều chẳng thế thì làm gì. Có hiểu rõ chẳng? Giữ tâm bình thường là đạo. Đói thì ăn cơm mệt thì ngủ. Lại có tụng rằng:

*Tức tâm tức Phật mở ấn tâm,
Chẳng Phật chẳng tâm đập Đại phương,
Ngay đây phân thân trăm ngàn ức,
Phổ quang điện sáng phóng hào quang.*

Triệu Quán Sát thỉnh. Sư thượng đường Tăng hỏi: Có một câu, từ

trên ngàn Thánh chẳng từng nói được, chưa biết là câu gì?

Sư nói: Ông ở đâu mà được tin tức ấy?

Tăng nói: Ngàn Thánh cũng chẳng từng nói gì.

Sư nói: Chớ chê ngàn Thánh khác.

Tăng nói: Thà cắt lưỡi chớ chẳng phạm quốc hựu.

Sư nói: Phá nát diện môn cũng tự không biết Tăng nói chưa biết ngàn Thánh ngậm khẩn thì dùng một câu nào? Sư nói dùng một câu trên lỗ mũi. Tăng hỏi một câu này lại gồm tất cả chẳng.

Sư nói: Xà-lê không thiếu.

Sư bèn nói: Rõ ràng cắt đứt chẳng mê thời cơ.

Hỏi: Qua đáp lại toàn bày ý chỉ sâu. Chẳng được ngàn xưa vạn xưa chỉ như nay, trước Phật sau Phật không nói khác, rộng rãi không gì ngoài, cả đại thiên sa giới ở trong cái ấy, trong vắng không phải trọng, trong biển Hương thủy trong phù tràng sát. Nếu có thể không kia, không đây, không tâm, không sắc, ngay đây ngời cắt đứt chức vụ quan trọng, chẳng thông phạm Thánh thì Thích-ca xưa chẳng trước, Di-lặc mới chẳng sau. Chỉ như nay người trên đánh môn phóng ra ánh sáng báu lớn, vách đứng ngàn nhận hiển bày tất cả thân, một câu như thế thông diệu dụng, dặt đơn đề sức bất tư nghì, chính nguy lúc ấy một làm sao nói. Mỗi mỗi núi sông không chướng ngại, lớp lớp lầu các đứng lúc mở.

Sư trụ ở Chân Như thiên viện quận Cư vân, Nam khang. Sư vào ngày mồng 06 tháng 11 niên hiệu Kiến Viêm năm Đinh Mùi, Sư ở trấn Giang phù, Ngọc sơn nhận được thiệp mời đến chầu vua. Đến ngày mười bảy, Sư yết kiến vua, nhận sắc lệnh đến Vân cư. Ngày hôm sau thì sắc đưa xuống, lúc đó hai phủ đều cấm theo, đến chùa Ung hy thỉnh Sư lên pháp tòa mà nhận sắc văn. Sư cầm sắc dạy chúng rằng: Cửu trùng trong thành thân ban, một đạo Thân quang sáng rực Thái hư, là Chân nghĩa đế trong Thắng nghĩa đế, là hoa sen trong ngàn bụi hoa, một nêu liền biết có chút tỉnh lực. Nếu hoặc chưa thể lại thỉnh nói qua.

Sư chỉ pháp tòa nói: Xưa ở tòa báu Ung hy nêu công án Dương kỳ vòng vàng, ngay đây hiện thành, rõ ràng dâng lên. Có hiểu rõ chẳng? Kim cương chánh thể lộ bày đường hoàng, cất bước đều là Đại Đạo tràng, chột đứng trên đánh Tỳ-lô, lại ở chỗ nào lễ Đấng vương, hãy xem. Sư lại lên tòa niêm hương nói: Hư không thế giới chưa phân siêu nhiên thơm phức, Hoa tạng viên dung đã hiện, trái lại khí lành hòa hợp, giới định tuệ giải thoát tri kiến xông lên, trăm ngàn ức vô lượng thù thắng tập hợp, đốt nóng lò hương, trên chúc Kim thượng Hoàng đế

Thánh thọ vạn tuế.

Phục nguyện: Đạo đức ngũ đế xa xưa, oai linh vượt trước trăm vua. Thánh thọ sánh bằng Nam sơn, la đồ sánh bằng Bắc cực. Hai Thánh sớm về xe ngọc, vạn quốc đều mừng thắng bình, dứt hẳn chiến tranh bốn dân lạc nghiệp. Kế đến Sư niêm hương: Này Tả Bộc Xạ Tướng Công, hai phủ Thái Tá, hợp triều bách quân, ngày nay đến dự, Hồng Nho Thạc Học, nhiều bậc Huân quý.

Phục nguyện: Là thuyền chèo. Bỏ suy ở Trọng Sơn, hòa canh tức truyền nói.

Tăng hỏi: Sông Dương tử, tâm dừng chèo, Thiên tử mời, đỉnh núi Vân cư giữ cửa Phật tổ chẳng nhượng. Khi chưa lia thành Vương xá thì như thế nào?

Sư nói: Ngồi dứt đầu lưỡi người thiên hạ.

Lại nói: Không cần Giác thành bờ Đông năm chúng đã đến, Văn-thù, Thiện Tài như thế nào mà phân biệt.

Sư nói: Nhất Tăng lãnh xứ.

Lại nói: Vì sao Hoàng thiên không thân chỉ Đức là phụ giúp.

Sư nói: Chớ thương lượng khác.

Lại nói: Chỉ như Thuận nhật trùng minh tỏ chứng Tăng chiếu tri ân báo ân lại như thế.

Sư nói: Một câu hiểu rõ vượt trăm ức, vạn năm chúc mãi vua Thánh minh.

Lại nói: Ân cần nguyện chúc thọ Nam sơn, một đước hương thơm đầy lầu đá.

Sư nói: Đã ở trước lời.

Lại nói: Chưa biết Tổ lệnh đương hành lưu bố như thế nào?

Sư nói: Điếm.

Lại nói: Muốn truyền Lục Khải Giang Nam Tín, gió Đông bề được càn thứ nhất.

Sư nói: Khấp côi chẳng từng dấu.

Tăng hỏi: Khi gương sáng ở trên đài thì như thế nào.

Sư nói: Ai chẳng chiếu kiến.

Lại nói: Vạn tượng rõ ràng không hồi hữ.

Sư nói: Thần thông của ông đi đâu.

Lại nói: Cũng biết Hòa thượng ở trong đó.

Sư nói: Gốc ngọn đồng thời thâu.

Lại nói: Chỉ như giáo Trung đạo, chứng ngộ hoàn toàn Vô thượng tri kiến của Như Lai, chưa biết Thiền sư cùng Phật cách nhau bao nhiêu.

Sư nói: Chẳng cách một mảy may.

Lại nói: Cao cao đứng trên đỉnh núi, sâu sâu đi dưới đáy biển. Sư nói: Gậy đánh đầu người đá, dữ dần luận sư thật.

Tăng liền lễ bái.

Sư bèn nói: Đê Chánh nhân kim cương, mở Tông thừa hưởng thượng, báo ân chẳng báo, hay làm việc khó làm, vận bảo kiếm của Lâm Tế Kim Cương Vương. Ngay tiếng hét mà toàn bày. Dụng cây gậy sơn hình của Đức Sơn mà thấy mặt giao phó. Thế thì toàn phải, thấy thì toàn thấy, chẳng rơi vào giai cấp Thánh phàm, ngay đây mà rõ ràng. Đã thấy đã gặp, mắt sáng mà chứng. Lại gặp đời Thánh hưng thịnh chẳng dám dấu diếm che đậy. Ngay đây mà nói rõ ràng. Sư bèn cầm gậy dạy chúng rằng: Há chẳng thấy. Tăng từ giả ngài Qui Tông, Tông hỏi: Đi đâu? Tăng nói: Đi các phương tham ngũ vị thiên. Tông nói: Ta ở trong đây chỉ có nhất vị Thiên. Tăng hỏi: Như thế nào là một vị thiên của Hòa thượng? Tông liền đánh. Ngài Hoàng Bá nghe liền bảo: Mã Tổ Đại sư sinh ra tám mươi bốn Thiện tri thức.

Hỏi: Ai ai cũng chậm lụt, chỉ có Qui tông là khá hơn một chút.

Sư nói: Qui Tông Hòa thượng trời hư không thành cái gậy, hưởng trên đầu ngàn Thánh mà toàn đê, nấu bình mâm thoa xuyên làm một vàng, khuấy Tô-lạc đê hồ làm một vị. Nếu được Hoàng Bá biện luận rõ minh khước, gặp hiểm lao mà vô công. Tuy như thế có điều thì vin điều, không điều thì vin lệ. Ngày nay trước mặt các người đưa ra rõ ràng. Lại có hiểu rõ chẳng? Sáng buộc ba ngàn chiều tám trăm, nấu nướng Phật tổ chỉ bằng vào ấy. Lại nêu Hoàng Bá Hòa thượng dạy chúng rằng: Các người hầu hết đều là bất trước tiện để vì sao tóm tắt chỗ nào có ngày nay. Sao biết trong nước Đại Đường không có Thiên sư?

Tăng nói: Chỉ như các phương sữa cho đúng việc lành chúng như thế. Huỳnh Bá nói: Chẳng nói không thiên chỉ là không có Sư.

Sư nói: Lão già Hoàng Bá có thể phân biệt, có thể chọn lựa. Bắt cộp hủy thì nhất định rỗng rảnh chẳng không. Cần phải chỉ sáng được việc đương thời, đâu không bằng bên này bên kia đồng một lúc. Nếu là Sơn Tăng tức chẳng như thế. Các người hết cả là anh linh hào kiệt cử chỉ gì phải tin có việc kỳ đặc. Có biết trong nước Đại Tống có Thiên sư chẳng?

Lại nói: Thiên sư nay ở đâu? Biết nay tránh chẳng kịp, chẳng khỏi lộ bày mặt mũi. Bèn nói: Đích thân mong nhờ kim khẩu ban tên Sư, hoa Ưu-bát-la sinh trong lửa hoàn toàn tỏ ngộ vô thượng tri kiến của Như Lai, âu ca vỗ bụng vui thẳng bình.